

Notitie Vertrouwd en Veilig in de Nieuwe Kerk Ede De signalering en aanpak van ongewenste bejegening

Deze notitie gaat over misstanden, die kunnen ontstaan in de volgende situaties:

- 1. Seksueel misbruik in pastorale- en gezag relaties**
- 2. Grensoverschrijdend gedrag in jeugdwerk**
- 3. Huiselijk geweld in onderlinge relaties**
- 4. Seksueel misbruik**

1. Seksueel misbruik in pastorale- en gezagsrelaties

Het Meldpunt Misbruik <http://www.meldpuntmisbruik.nl/> definieert seksueel misbruik in pastorale relaties als volgt: "Onder misbruik wordt verstaan iedere uiting van verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag, opzettelijk of onopzettelijk, gewenst dan wel ongewenst, in de vorm van seksuele handelingen en/of seksueel getinte toespelingen door een kerkelijk medewerker." Seksueel misbruik in pastorale relaties schaadt het vertrouwen dat de gezagspositie met zich meebrengt. Dit is in strijd met Gods Woord ten aanzien van de omgang met de naaste. De PKN heeft hiervoor een protocol ontwikkeld, <http://www.smpr.nl> De Nieuwe Kerk gemeente hanteert dit protocol indien er sprake zou zijn van seksueel misbruik in pastorale relaties. Naast seksueel misbruik kan er natuurlijk ook sprake zijn van andere vormen van misbruik binnen een (gezags)relatie, zoals agressie, intimidatie, pesterij of discriminatie e.d.

2. Grensoverschrijdend gedrag in jeugdwerk

In het jeugdwerk zijn kinderen en jongeren toevertrouwd aan jeugdwerkleiders, catecheten, leiders van kindernevendienst, enz. Het is belangrijk, dat kinderen binnen alle vormen van jeugdwerk veiligheid en geborgenheid ervaren. Jeugdwerkleiders dienen integer te zijn, om te kunnen gaan met eigen grenzen en die grenzen van kinderen kunnen en willen respecteren. Er kan sprake zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag in vormen van aanraken, taalgebruik, seksueel getinte grapjes, enz. Veilig jeugdwerk vraagt om bezinning, gesprek en soms maatregelen. Het project Veilig Jeugdwerk HGJB is er om gemeenten te helpen een veilige gemeente te zijn en te blijven. Het is erop gericht om kerkelijke gemeenten te helpen goed te zorgen voor de kinderen en jongeren die hen zijn toevertrouwd. Het project biedt informatie voor kerkenraden en gemeenteleden om veiligheid te bespreken, in praktijk te brengen en om beleid te maken op dit terrein: www.hgjb.nl/werken-met-jongeren/gemeente-en-jeugdtraad/veilig-jeugdwerk.htm Bij kinderen onderling kan er sprake zijn van grensoverschrijdend gedrag in de vorm van pesten. Als gesignaleerd wordt dat een kind wordt gepest, moet degene die pest hierop aangesproken worden, de gepeste geholpen en indien mogelijk moeten ook de ouders betrokken worden. www.stoppestennu.nl

3. Huiselijk geweld in onderlinge relaties <http://www.moviera.nl/veilig-thuis/>

Er worden drie vormen van huiselijk geweld in onderlinge relaties onderscheiden:

- a. Kindermishandeling
- b. Ouderenmishandeling
- c. Huiselijk geweld

a. Kindermishandeling

...is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen - ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat - actief of passief opdringen,

waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

b. Ouderenmishandeling

...is al het handelen of nalaten van handelen van al degenen, die in een persoonlijke en/of professionele relatie met de oudere (ouder dan 65 jaar) staan, waardoor de oudere persoon (herhaaldelijk) lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt, dan wel vermoedelijk zal lijden en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.

c. Huiselijk geweld

...is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer wordt gepleegd. Het woord huiselijk verwijst naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Te denken valt aan lichamelijk, psychisch of seksueel geweld. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van kindermishandeling of seksueel kindermisbruik, partner-relatiegeweld en mishandeling, financiële uitbuiting of de lichamelijk of emotionele verwaarlozing van oudere naasten.

Hoe signalen te onderkennen: www.moviera.nl/herken-de-signalen-van-huiselijk-geweld/

4. Seksueel misbruik

...of seksueel geweld omvat alle **seksuele handelingen** die iemand gedwongen wordt uit te voeren, te ondergaan of getuige van te zijn. Bijvoorbeeld gedwongen worden iemand seksueel te bevredigen, zich voor iemand moeten uitkleden, aangeraakt worden of gepenetreerd worden. Gedwongen worden betekent soms dat een persoon lichamelijk overweldigd of bedreigd wordt, zoals bij een aanranding of verkrachting. Maar een situatie kan als dwingend worden ervaren wanneer iemand bang of afhankelijk is van een ander. Bij seksueel misbruik horen ook seksueel getinte aandacht of contacten die als ongewenst worden ervaren. Meer info:

www.centrumseksueelgeweld.nl

Symptomen van vormen van geweld

a. Psychische mishandeling

Er ontstaan gevoelens van angst, woede, verdriet, schuchterheid, depressie, verwardheid of apathie, als iemand systematisch wordt getreiterd, bedreigd, vals beschuldigd, onderdrukt, beledigd, enz.

b. Lichamelijke mishandeling

Blauwe plekken, schrammen, zwellingen, fracturen of brandplekken kunnen symptomen zijn van lichamelijk geweld. Een minder zichtbare vorm is het geven van te weinig of teveel medicijnen.

c. Verwaarlozing

Ondervoeding, uitdroging, slechte hygiëne kunnen symptomen zijn van verwaarlozing, Ongevoeligheid, gedragsstoringen, depressie of apathie kunnen ontstaan als emotionele behoeften aan aandacht, ondersteuning en liefde worden genegeerd.

d. Seksueel misbruik

Angst voor aanraking, moeite met doktersbezoek of juist overtrokken seksueel getint gedrag, ook depressie, suïcidaliteit kunnen een symptoom zijn van seksueel misbruik.

e. Financiële uitbuiting

Ongemerkt misbruik maken van afhankelijkheid met name van ouderen door leeghalen van bankrekeningen, toegang tot eigen financiële middelen belemmeren, verkopen van waardevolle bezittingen zonder toestemming, veranderingen soms onder dwang doorvoeren in het testament, dit door misbruik maken van macht over degene die afhankelijk is van zorg.

f. Schending van rechten

Geïsoleerd raken van zijn/haar omgeving door iemands rechten op vrijheid, privacy en zelfbeschikking in te perken, zoals post achterhouden, vrienden wegsturen, iemand verhinderen het huis te verlaten.

Rol van vertrouwenspersoon c.q. predikant

Indien er sprake is van signalen van ongewenste bejegening wordt in eerste instantie de vertrouwenspersoon c.q. de predikant ingeschakeld.

Het hierna volgende deel is bestemd voor de vertrouwenspersoon c.q. de predikant.

1. Werkwijze stappenplan Meldcode

Organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren binnen zorg en welzijn, onderwijs en gemeentes zijn op grond van de wet verplicht een meldcode te hanteren. Deze richt zich op huiselijk geweld en kindermishandeling, waaronder ook seksueel geweld, eer gerelateerd geweld, ouderen mishandeling, genitale verminking en huwelijksdwang. Kerkelijke organisaties vallen niet onder deze verplichting. Omdat er in een kerkelijke organisatie zoals De Nieuwe Kerk in Ede veel onderlinge contacten zijn, van jong tot oud, is het zinvol om deze meldcode te gebruiken. De meldcode heeft tot doel beroepskrachten en vrijwilligers te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode bevat o.a. een stappenplan, dat de beroepskracht c.q. vrijwilliger door het proces leidt vanaf de signalering tot aan de beslissing over het doen van een melding. Dit stappenplan levert een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het is van belang, dat het gemeentelid, de jeugdwerker, de ambtsdrager, die de ongewenste bejegening vermoedt, dit meldt bij de vertrouwenspersoon of de predikant. Indien er sprake is van direct (levens)gevaar, dan moet direct 112 gebeld worden. Indien er sprake is van een onhoudbare situatie waarin misbruik aanwijsbaar is, dan neemt de vertrouwenspersoon of de predikant direct contact op met het landelijk telefoonnummer van Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, tel. 0800-2000.

Bij het werken met de Meldcode worden de volgende stappen gezet:

1. In kaart brengen van signalen
2. Advies van Veilig Thuis
3. Gesprek met het slachtoffer
4. Weging van de informatie die is verzameld
5. Beslissen: zelf hulp organiseren of melden.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- a. Breng de signalen, die een vermoeden van mishandeling bevestigen of ontkrachten, in kaart en leg ze vast.
- b. Meld dit aan de vertrouwenspersoon of de predikant. Deze zal de signalen met de melder bespreken en nader analyseren.
- c. De vertrouwenspersoon of de predikant beschrijft de stappen die zijn gezet en de besluiten die worden genomen.
- d. Er wordt vastgelegd wie er is geraadpleegd en wat in dit overleg is afgesproken.

Leg ook de signalen vast, die het vermoeden van mishandeling ontkrachten of in twijfel trekken.

Verslaglegging

Neem bij de verslaglegging de volgende regels in acht:

- Beschrijf signalen zo feitelijk mogelijk: wat gezien, gehoord, geroken of waargenomen is.
- Interpretaties, hypothesen en veronderstellingen worden ook vastgelegd. Maak een vervolgaantekening als deze later worden bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

De stappen 2 en 3 kunnen naar inzicht van de predikant of de vertrouwenspersoon ook omgedraaid worden. Vaak is het noodzakelijk dat eerst met het vermoedelijke slachtoffer wordt gesproken.

Stap 2: Advies van Veilig Thuis.

Advies Veilig Thuis

Als bij stap 1 de vermoedens van mishandeling niet zijn weggenomen, kan door de predikant of de vertrouwenspersoon advies worden gevraagd bij het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling Veilig Thuis. Via een landelijk telefoonnummer wordt doorverbonden naar een regionale organisatie: Veilig Thuis Midden Gelderland, tel. 0800-2000

Verslaglegging

Leg vast met wie is overlegd, alle gegevens met naam en functie, en wat er is afgesproken. Leg ook het advies vast van Veilig Thuis.

Stap 3: Gesprek met het slachtoffer

De vertrouwenspersoon of de predikant bespreekt de signalen met het slachtoffer, afhankelijk van de leeftijd, en betreft hierbij altijd de ouders/verzorgers of partner/kinderen, tenzij een van hen de (vermoedelijke) pleger is. In dat geval wordt iemand anders, die het vertrouwen heeft van het

slachtoffer, uitgenodigd voor gesprek met de vertrouwenspersoon of de predikant, desgewenst in aanwezigheid van de melder of een ander lid van het wijkteam. Is er ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek, dan kan ook Veilig Thuis om advies worden gevraagd. In geval van kindermishandeling kan eerst overleg gevoerd worden met beroepskrachten die betrokken zijn bij het kind, bijvoorbeeld de huisarts, een leraar, niet met door vrijwilligers i.v.m. privacy regels.

Gesprek met het slachtoffer afhankelijk van de leeftijd

Voor het voeren van het gesprek gelden in het algemeen de volgende regels:

- Leg het slachtoffer (of diens ouders) het doel uit van het gesprek.
- Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan; koppel daaraan geen oordelen (zoals mishandeling of verwaarlozing).
- Nodig het slachtoffer uit een reactie hierop te geven.
- Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een mogelijke interpretatie van hetgeen er is gezien, gehoord en waargenomen.

Het gesprek over de signalen is van groot belang in verband met de vertrouwensrelatie die de vertrouwenspersoon of de predikant met het slachtoffer heeft. Een dergelijk gesprek moet altijd gevoerd worden, tenzij de veiligheid van het slachtoffer, de melder of die van een ander door het gesprek in gevaar kan komen. Of tenzij er goede redenen zijn om te veronderstellen, dat het slachtoffer door dit gesprek het contact verbreekt, waardoor het slachtoffer uit het oog wordt verloren.

Verslaglegging

Leg vast met wie er is gesproken, beschrijf de reactie van het slachtoffer en/of de ouders, kinderen, partner op de signalen die zijn besproken en leg ook de gemaakte afspraken vast.

Stap 4: Weging van de informatie die is verzameld

- Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met het slachtoffer het risico op mishandeling. Doe dit samen: de melder, de vertrouwenspersoon en/of de predikant.
- Weeg eveneens de aard en de ernst van de mishandeling.

Bij stap 4 komt het er op aan, dat alle informatie en alle adviezen die verkregen zijn, samen worden gebracht en deze informatie vervolgens wordt gewogen. 'Wegen' is een inschatting maken van:

- het risico op mishandeling
- de aard en de ernst van de mishandeling
- de kans dat er schade ontstaat door de mishandeling bij het slachtoffer of bij een ander

Vraag bij de taxatie zo nodig advies aan bij een collega of Veilig Thuis.

Vraag bij twijfel altijd (opnieuw) advies aan Veilig Thuis.

NB: Ook als er wordt vastgesteld, dat er al hulp in aanwezig is, wordt er een eigen afweging gemaakt van de ernst van de signalen en van de risico's en worden op basis van deze afweging zo nodig vervolgstappen gezet.

Verslaglegging

Leg de weging vast. Als er op basis van de stappen tot de conclusie wordt gekomen, dat het vermoeden van mishandeling ongegrond is, teken dit dan ook aan en leg vast op basis van welke gesprekken en adviezen er tot dit oordeel gekomen is.

NB: Bespreek deze conclusie ook met het slachtoffer en noteer dat dit met het slachtoffer is besproken.

Stap 5: Beslissen over zelf hulp organiseren of melden

a. Hulp organiseren en effecten daarvan volgen

Wordt op basis van de afweging in stap 4 de conclusie getrokken, dat het slachtoffer redelijkerwijs voldoende tegen het risico op mishandeling wordt beschermd, organiseer dan noodzakelijke vervolghulp of adviseer hierin. Maak afspraken voor bezoek en mogelijkheden tot direct contact vanuit het slachtoffer. Doe alsnog een melding, als er signalen zijn dat de mishandeling niet stopt, opnieuw begint of als er geen hulp wordt geaccepteerd.

b. Melden en bespreken van de melding met het slachtoffer

Wordt op basis van de afweging in stap 4 de conclusie getrokken, dat het slachtoffer niet voldoende tegen het risico op mishandeling wordt beschermd, of is er twijfel of er voldoende bescherming hiertegen geboden kan worden

- meld dan het vermoeden bij Veilig Thuis.

- Beschrijf dan zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen die zijn vastgesteld.
- Geef duidelijk aan als de informatie bij de melding (ook) van anderen afkomstig is.
- Overleg met Veilig Thuis wat er na de melding gedaan kan worden om het slachtoffer te beschermen.

Besprek de melding vooraf met het slachtoffer of de ouders/verzorgers

- Leg uit waarom er een melding gedaan gaat worden en wat het doel daarvan is.
- Vraag het slachtoffer uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding.
- Bij bezwaren van het slachtoffer wordt bekeken of en zo ja op welke wijze er tegemoet kan worden gekomen aan deze bezwaren.
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het slachtoffer te beschermen tegen de mishandeling. Betrek in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om het slachtoffer daartegen te beschermen door het doen van een melding.
- Doe een melding indien de bescherming van het slachtoffer de doorslag moet geven en informeer het slachtoffer over de melding.

Van contacten met het slachtoffer over de melding kan alleen worden afgezien

- als de veiligheid van het slachtoffer, die van melder, of die van een ander in het geding is
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen, dat het slachtoffer daardoor het contact zal verbreken.

Melding en beroepsgeheim

Als de vertrouwenspersoon/de predikant een melding doet bij Veilig Thuis zonder toestemming van het slachtoffer, verbreekt deze het beroepsgeheim. De stappen van de Meldcode en de aanwijzingen voor het voeren van een gesprek over het voornemen om een melding te doen, zorgen er voor dat de predikant/de vertrouwenspersoon op een zorgvuldige manier tot dit besluit komt.

Verslaglegging

Leg de melding zorgvuldig vast in een verslag en teken aan

- welke informatie je bij je melding hebt verstrekt en welke afspraken je met Veilig Thuis hebt gemaakt
- of je al dan niet over de melding met het slachtoffer hebt gesproken.
- Heb je geen contact met het slachtoffer gehad over de melding, teken dan ook aan waarom dit zo is besloten.
- Leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan.
- Word je later door Veilig Thuis over (de uitkomsten van het onderzoek naar) de mishandeling geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast. Doe dit ook als mishandeling niet is gebleken.
- Als het onderzoek van Veilig Thuis is afgerond, dan wordt er een samenvattende rapportage geschreven.

Attent blijven en zo nodig een nieuwe melding doen

Blijf ook na de melding attent op signalen van mishandeling. Doe zo nodig een nieuwe melding als de situatie verslechtert. Blijf ook attent op signalen als Veilig Thuis heeft besloten om geen actie te ondernemen naar aanleiding van je melding. Doe een nieuwe melding als de signalen duidelijker worden of als de situatie verslechtert.

Opvang en begeleiding

Het is een taak van de vertrouwenspersoon of de predikant om voor goede opvang en begeleiding van alle betrokkenen te zorgen, indien dit wordt gewenst. Ook zal de vertrouwenspersoon of de predikant na afhandeling de melding evalueren met betrokkenen.

De aangeklaagde

Naast zorg voor de klager/klaagster en eventuele naasten is ook aandacht nodig voor de (vermoedelijke) pleger/ aangeklaagde van het geweld of misbruik. Het is belangrijk, dat ook hij/zij een vertrouwenspersoon krijgt toegewezen. Zolang niet is vastgesteld, dat de aangeklaagde ook de daadwerkelijk pleger is, is het belangrijk dat de aangeklaagde onbevooroordeeld en onpartijdig wordt benaderd en begeleid, bij voorkeur door iemand uit de kerkenraad: de predikant of een ouderling naar eigen keuze.